

faluból a kocsi. „Im, mi veszítjük el őt, átkos vérből eredett faj. S vad-állatok tanyája lesz e föld megint.” — ~~dudolja~~, dudolja a széllel Horácius. — Mit kell tenni, e, nagy bajtól hogy megmeneküljünk? — ezt kérditek mind, <a jobb rész kétségkívül. Ime, fogadjátok szavamat: mint Phoecea népe. Megátkozván hazája földjét s tűzhelyét. Mind kivonult, erdők vadjának hagyva tanyául Saját lakát s az istenek templomit, Ahová lábunk visz, menjünk, hova tengerek árján Ragadnak a dél vagy nyugat fúvalmai. Mért habodtok hát Hajóra szállni, jósjelünk ha kedvező? Ámde megesküdjünk, haza térni tilos, míg a szirtek felszállva nem repülnek a tenger szí-
nén. Mig tengerfokká nem lesz a nagy Appeninus, S természetellenes kéj
mig nem párosít Oly életű két fajt, mint a tigris meg a szarvas, A vércsé-
vel mig nem szeretkezik galamb, Mig bizalommal a marha sem féli a sárga
oroszlánt... Erre megesküdvén s minden gátjára az édes Hazajutásnak,
induljunk mindannyian, Vagy legalább a művelt, jobb rész: a botor meg a
gyáva Csak nyomja átokverte fekhelyét tovább. Am ti erős lelkek, ne ke-
seregetek asszonyi módon, Im ránk vár a világ nagy tengere, rajta, sies-
sünk Dus szigeteknek áldott, szép mezőire!” — így dudol a pusztai szél-
lel Horácius, vajjon van-e, aki meghallja ezt a dallamot vagy mindenki
fejére húzza védő takaróját és mig a távoli, ijesztő fények felé rohan a
kocsi, ijedtek módjára megbujik a takarók alatt?

A fertőkben kuruttyolnak a békák, már a két falu között fut a kocsi, a kis lovacskák is mintha megszokták volna a tempót, most eszeveszett vágatásba kezdenek. Talán a kocsis suhintott nyakuk közé, felvágna, jobbra-balra rángatva ezt a „hintónak” nevezett alkalmatosságot? Sötét az országot, ezen ki tájékozódhatik? Feleségem mellém bujik szorosan, fél, idegenül érzi magát ebben a vak uton rohanó kocsiban. A pislákoló lámpás bizonytalan fénye alighogy megvilágítja az utat, hajt a kocsis, sejti-e vajjon, hogy mire gondolunk? Ráz és ugrál a kocsi, fiatal feleségem szorosan átkarol. „Félek”, — mondja és valóban érzem kezének ijedt remegését. Neki pedig nincs mitől félnie, nincs rá módja, hogy őt is kinozza egy rémisztő büntudat, hisz az ő nagyapját, ivar és fajtaóseit, nem valami keztyűs kézzel kezelték a hozzánk hasonló urak, de még benne mindig megvan a paraszti szülők ijedtsége. Vadul rohan a sötét ország-
uton a kocsi, a messziben pislákoló kis fények felé. Ugrálnak a lovak, talán a kocsis rángatja eszeveszettül a kantárszárat, amint sötét árnyé-
kával fenn ül a bakon. Ki tudja mire gondol, miféle emlékek kísértik, miféle emlékek és leszámolások. Mindenesetre nem csodálkoznék rajta, ha takaróstul, pakkostul az iszapos árokba forditaná a kocsit, utasostól is természetesen, ha már másképpen nem is, de eképpen számolva le egyen-
lőre és jelképesen és fajtája nevében a földet, népet, szabadságot és kul-
turát, öntudatot és megbecsülést halott hamu alatt tartó állapotokért.

REGE EGY RÉGI GYÁRRÓL

Irta: GEREBÉLYES LÁSZLÓ

1.

*Künn, Külső-Óbudán,
kocsi házikók között,
amelyeket korom,
s esővíz ötvözött,
Ugy áll egy gyár sután,
némán és roskatag,*

*akár birák előtt
egy ványadt, bamba rab.
Ugy látni messziről,
rajt' a halál jegye!
sebzett sok ablaka,
s már nincsen füstje se.*

s maholnap már kidől
mázsányi kapuja,
résén át látni, hogy
a gyom milyen buja,

S résein egyre több
vig patkány buvik át!...
ottbenn most nekik áll
a rozsdaszín világ!

S ottbenn töltöttem én
egy álló éjszakát!

De sorra mondom el,
mit értem ott meg én,
a borzas félelem,
s zord szavak éjjelén,

még ma is érzem
a vonzás mákonyát,
mely bódulatba ejt,
s hiv, hajt mindég tovább!
S most is látom magam,
amint megindulok
a lépcsőn fölfelé
s árnyékom imbolyog,
s látom sűrűn magam,
hogy műhelyek során,
akár egy holdkóros
bolyongok óraszám,
míg aztán odafönt
a „légerei” előtt,
egy percre nyughatom,
és kapok új erőt,

A géproncs üteme
jól érthető beszéd!

„Barátunk! érted-e
köszöntő halk szavam?...
itt most a szellemek
találkozója van!

a munkásszellemek
követei vagyunk,
s nekünk is itt kopott
izmunk, szívünk, agyunk!

s mi csaltunk tégedet
ma végre már ide,

megbolygatván a szenny
elégedett hadát,

S ottbenn fejem fölött
röppent a bőregér,
csótány ült jobbomon,
s csak vánszorgott ez éj,

avitt gépek között,
pókháló-lomb alatt,
ellankadt levegőn, —
mig jött a pirkadat...

2.

s egyszercsak bent vagyok
a műhely közepén,
s mintha mohó szemek
villognának felém,
és igazán!... riadt
csótány-patkánycsapat
lapul sarokba, de
onnét kipillogat,
s az ablakon a hold
borus tekintete,
mely oly cirógatós,
mint az anyám keze!
s nem értem, nem tudom,
mi történik velem,
mily' titkos hatalom
tréfál ily szertelen,
mert épp éjfél ütött
egy óra valahol,
amikor hirtelen
egy gép fölzakatol!...

3.

ilyfajta szavakat
csattog most szerteszét:

4.

hadd bőgje ki magát
mindönk itt kedvire!...

— itt aztán megakad
s loppán egy árva csepp,
világló! Könny tálán?...
s most hangja hevesebb:

Sodrózó voltam én
tiz hosszú éven át,
s csak most zudul a szóm
csak most szakad a gát!

Naphosszat állni kell!
naphosszat nincs öröm!
naphosszat nézhetem
megutált börtönöm!

8 tizórás munkanap!
harmincas órabér!
és szikkaszt a bedó,
s hiába forr a vér!

8 ha tulmunka akad,
hát ujjongnunk muszáj!
másképp fölének a jaj
ormótlan árnya száll!..."

8 ekkor kattant a gép,
s árad a pernyi csönd,
mint, ha tavaszi ér
a rétekre kiönt,

S a fűtőtest mögül
tör most egy hang elő,
— nyomó vagyok, — dörög,
s érdes és vakmerő!

„Ötvenfokos meleg
sem volt sok énnekem,
nem voltam morc soha,
lesték az énekem,"

„Jó társ ő! — mondta mind,
ki velem senyvedett,
kár, hogy szegény buta,
és sztrájkot szervezett!"

„8 fekete lista lett
a vállalt végzetem,

8 azzal már futok is,
csak bucsut intek én,
öt lépcsőt ugrom át,
de épp az ut felén,

megbotlom s mint kerék
forgok a mélybe le,
burkol a vakhomály
s tán törrel van tele

a mélyedés is ott,
a lépcső szegletén,
hol föltápázkodom,
mint megrugdalt szegény,

ödöngtem jósoká
rongyosan, éhesen,"

„S inkább meghaltam ám
egy árok hűs ölén,
de mégse léptem át
az elvem zárt körén!..."

S utána siri hang
a felvonó felől:
„ó, észrevétlenül
a gáz sokat megöl!"

„Mert lassan mérgezett
engem a gyári légl...
s a „hatfluk”-ban talán
minden a régi még?..."

Majd megszólalt a fal,
— kövér volt rajt a szenny! —
„én is tudok sokat,
testvér, még el ne menj!"

Aztán egy ócska szék!
aztán egy ingcafát!
s aztán egyszerre mind!
zugnak, zajonganak,

s lett oly' zenebona,
fejem majd szétszakadt,
a vérem vágatott,
s föltörtek ily szavak:

„Néktek, barátaim,
hűséget fogadok,
ha engedik, ha nem,
mesélek rólatok!"

5.

s a holdas udvaron
vérem végigcsorog,
de már a kapunál
ájultan lerogyok,

s ott fekszem jósoká,
egész virradatig!
míg szél nem fu reám
s fényesség nem vakít,

Mert akkor, emberek!
láng csap a föld alól,
mely' megnő hirtelen,
és mindent átkarol...